

11.01 Παραδοσιακά παιχνίδια

Στο μάθημα αυτό θα μιλήσουμε για:

- α) τις εγκλίσεις των ρημάτων.
- β) τους κανόνες συλλαβισμού.
- γ) την περιγραφή ενός παιχνιδιού.

Λίγα λόγια για τα κείμενα

Στα κείμενα αυτά περιλαμβάνεται αρχικά ένα απόσπασμα από το περιοδικό *Focus*, το οποίο αναφέρεται στα ταξίδια στον χρόνο. Πρόκειται για ένα θέμα για το οποίο έχουν διατυπωθεί πολλά ερωτήματα, όπως το αν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν τέτοια ταξίδια, αν μπορεί να κατασκευαστεί μια χρονομηχανή η οποία θα μπορούσε να μας μεταφέρει στο παρελθόν και αν, σε περίπτωση που γίνει ποτέ αυτό, έχουμε τη δυνατότητα να αλλάξουμε το παρελθόν. Στο τελευταίο αυτό ερώτημα, πάντως, πολλοί επιστήμονες δίνουν αρνητική απάντηση. Και όσον αφορά τα ταξίδια στον χρόνο, αν και ο μεγάλος φυσικός

Είδος κειμένου: Περιγραφή παιχνιδιού.

Κύριο θέμα: Η παρουσίαση των ομαδικών παραδοσιακών παιχνιδιών και η περιγραφή ενός από αυτά, του «Καλημέρα βασιλιά».

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Οι εγκλίσεις των ρημάτων

Για τον σχηματισμό και τη χρήση των εγκλίσεων βλ. το ανάλογο θέμα γραμματικής στο μάθημα *Η γειτονιά της πόλης* (Ενότητα 2).

Κανόνες συλλαβισμού

Συλλαβισμός λέγεται ο χωρισμός των λέξεων στις συλλαβές από τις οποίες αποτελούνται - πράγμα το οποίο είναι χρήσιμο όταν θέλουμε ν' αλλάξουμε σειρά κατά το γράψιμο και είμαστε υποχρεωμένοι να χωρίσουμε κάπου την τελευταία λέξη της σειράς. Ο χωρισμός, λοιπόν, των λέξεων σε συλλαβές δε γίνεται τυχαία, αλλά σύμφωνα με τους εξής κανόνες:

Κανόνες συλλαβισμού	
<p>Τα φωνήεντα, τα δίψηφα φωνήεντα (ου, αι, ει, οι, οι), οι δίφθογγοι (δύο διαφορετικά φωνήεντα που προφέρονται μαζί και συνήθως ο συνδυασμός ι - φωνήεν ή δίψηφο φωνήεν που προφέρονται μαζί) και οι συνδυασμοί αυ και ευ αποτελούν μία συλλαβή, που μπορεί να συνοδεύεται από σύμφωνα.</p>	<p><i>α-έ-ρας</i> (φωνήεν)</p> <p><i>εί-δη-ση, υι-ός</i> (δίψηφα φωνήεντα)</p> <p><i>αη-δό-νι, νε-ράι-δα. ό-ποιος, γυά-λα</i> (δίφθογγοι)</p> <p><i>αυ-λή, προ-σευ-χή</i> (συνδυασμοί αυ και ευ)</p>
<p>Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, δίψηφα φωνήεντα, διφθόγγους κ.λπ. φωνήεντα, διφθόγγους κ.λπ. συλλαβίζεται πάντα με το ακόλουθο φωνήεν, δίψηφο φωνήεν, δίφθογγο κ.λπ.</p>	<p><i>το-πο-θε-τού-μια</i></p> <p><i>προ-κα-λεί-ται</i></p>
<p>Δύο σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, δίψηφα φωνήεντα, διφθόγγους κ.λπ. συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν (ή δίψηφο φωνήεν ή δίφθογγο κ.λπ.) μόνο αν από αυτά τα σύμφωνα αρχίζει ελληνική λέξη.</p> <p>Προσοχή: Αν όμως από αυτά τα σύμφωνα δεν αρχίζει ελληνική λέξη, τότε το ένα συλλαβίζεται με το προηγούμενο φωνήεν και το άλλο με το επόμενο.</p>	<p><i>πέ-τρα</i> (τρώω)</p> <p><i>λά-χνι-σμα</i> (χνάρι – σμίγω)</p> <p><i>άνθος</i> → <i>άν-θος</i></p> <p><i>βαθμός</i> → <i>βαθ-μός</i></p>
<p>Τρία σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν, μόνο αν από αυτά τα σύμφωνα ή τουλάχιστον από τα δύο πρώτα αρχίζει ελληνική λέξη.</p> <p>Προσοχή: Αν όμως από αυτά τα σύμφωνα δεν αρχίζει ελληνική λέξη, τότε το πρώτο σύμφωνο συλλαβίζεται με το προηγούμενο</p>	<p><i>κά-στρο</i> (στρατός)</p> <p><i>ε-χθρός</i> (χθες)</p> <p><i>άν-θρω-πος</i> (δεν αρχίζει ελληνική λέξη από νθρ ή νθ)</p> <p><i>πορ-θμός</i> (δεν αρχίζει ελληνική λέξη από ρθμ ή ρθ)</p>

φωνήεν και τα άλλα δύο με το ακόλουθο φωνήεν, χωρίς να μας ενδιαφέρει αν από αυτά τα δύο σύμφωνα που πάνε μαζί αρχίζει ελληνική λέξη.	
Δύο όμοια σύμφωνα χωρίζονται και το ένα συλλαβίζεται με το προηγούμενο φωνήεν και το άλλο με το ακόλουθο.	<i>θά-λασ-σα</i> <i>κομ-μά-τι</i> <i>άρ-ρω-στος</i>
Τα δίψηφα σύμφωνα γκ, μπ, ντ και τα τσ, τζ δε χωρίζονται στον συλλαβισμό.	<i>α-γκάθι,</i> <i>α-τζέ-ντα,</i> <i>κάμπος</i>

Συλλαβισμός συνθέτων

Οι σύνθετες λέξεις ακολουθούν τους ίδιους κανόνες συλλαβισμού με τις άλλες λέξεις, π.χ.:

παραθυρόφυλλα → *πα--ρα-θυ-ρό-φυλ-λα*

συνειδητοποιώ → *συ-νει-δη-το-ποι-ώ.*

ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιγραφή ομαδικού παιχνιδιού

Για να περιγράψουμε ένα ομαδικό παιχνίδι, αναφέρουμε συνήθως τα εξής στοιχεία:

α) την ονομασία του παιχνιδιού	<i>Ένα γνωστό παιχνίδι στα αρχαία χρόνια ήταν τα πεντόλιθα.</i>
β) Τον χώρο στον οποίο παίζεται.	<i>Το παιχνίδι αυτό παιζόταν συνήθως μέσα στο σπίτι ή και στις αυλές των σπιτιών.</i>
γ) τον αριθμό των ομάδων ή των παιδιών	<i>Στο παιχνίδι μπορούσαν να πάρουν μέρος όσα παιδιά ήθελαν - από δύο και πάνω.</i>
δ) τα υλικά που χρειάζονται	<i>Κάθε παιδί είχε συγκεντρωμένα πέντε πετραδάκια ή κότσια κοντά στα πόδια του.</i>

<p>ε) τρόπο με τον οποίο καθορίζονται οι ομάδες και η σειρά που θα παίξουν</p>	<p>Η σειρά με την οποία θα έπαιζαν τα παιδιά κανονιζόταν με διάφορους τρόπους :με λάχνισμα, με την απαγγελία στίχων ή ακόμα και ύστερα από συμφωνία μεταξύ τους.</p>
<p>στ) τον τρόπο με τον οποίο παίζεται το παιχνίδι (οδηγίες και κανόνες)</p>	<p>Κάθε παίκτης πετούσε ένα πετραδάκι ψηλά και έπρεπε να το ξαναπιιάσει, αφού πρώτα είχε πάρει από κάτω ένα ακόμα πετραδάκι. Αν πετύχαινε στην πρώτη του προσπάθεια, συνέχιζε πετώντας πάλι ψηλά ένα πετραδάκ,. το οποίο έπρεπε να ξαναπιιάσει, με την προϋπόθεση ότι θα είχε προλάβει να πάρει από κάτω δύο πετραδάκια. Αν τα κατάφερνε, συνέχιζε πιάνοντας από κάτω τρία πετραδάκια. και αυτό συνεχιζόταν μέχρι να χάσει, οπότε ξεκινούσε ο δεύτερος παίκτης.</p>
<p>ζ) τον νικητή του παιχνιδιού</p>	<p>Όταν τελείωναν όλοι οι παίκτες, τελείωνε ο πρώτος γύρος. Νικητής ήταν αυτός που κέρδιζε και στους τέσσερις γύρους.</p>